

Золото — ось духовна сутність
всього нинішнього суспільства.

Оноре де Бальзак

Гроші — послід диявола.

Габрієль Гарсія Маркес

Історія перша

ДАВНІ ІНСТИНКТИ

1

Цього пізнього недільного вечора Боб примостився на траві поряд з мостом на околиці міста, дожовуючи сандвіч із шинкою, сиром і листям салату, куплений кілька годин тому в лавчині Товстого Джека.

Бобові недавно минуло сорок п'ять; скроні хтозна-коли посивіли, чоло вкрилося глибокими зморшками, а шкіра обличчя, колись м'яка й доглянута, обвітрилася та загрубіла.

Боб мав на зріст метр сімдесят, важив близько шістдесяти кілограмів, був здоровим, активним чоловіком, хоча через бридкий, жахливий вибрик долі опинився, як-то кажуть, за бортом життя.

Тепер він здобував свій убогий заробіток жебранням, промишляв переважно у центральному парку, на залізничному й автобусному вокзалах, збираючи скромні подачки від добросердних городян.

Гарні, тонкі риси обличчя різко контрастували з тим, що дехто називав «упаковкою»: Боб носив давно не прану синю сорочку, пошарпаний коричневий піджак, геть вицвілі, протерті до дірок голубі джинси і стоптані, порепані, брудні чорні черевики.

З іншого краю мосту почувся глухий, наростаючий звук двигуна. Останній перехожий пройшов тут щонайменше хвилин двадцять тому. На міст влетів автомобіль з характерною емблемою на капоті — новенький «мерседес» сріблястого кольору.

У світлі вуличних ліхтарів Боб побачив високого молодика в модному вбранні з білявим хвилястим волоссям. Той швидко вискочив із машини і нервово, злякано роззирнувся на всі боки. Нікого не зауваживши, підбіг до парапету, вихопив із кишені штанів якийсь предмет і щосили, з розмахом жбурнув його в річку.

Чорт забирай! Бобові здалося... Звісно, цілковитої впевненості не було... Йому здалося, що в руці білявого незнайомця зблиснув сталевим боком і полетів до води пістолет, який за мить стиха хлюпнув під мостом. «А може, мені привиділося? — майнула думка. — Може, то щось буденне, побутове, не варте й уваги? Але... Чого ж тоді цей панок такий сполоханий?»

Молодик знову злякано роззирнувся й пірнув у салон «мерседеса». Легко зашелестів добротний німецький двигун, із вихлопної труби шугонув тонкий струмінь диму. Коли машина зрушила з місця, Боб спритно вислизнув із засідки і цупко вчепився поглядом у добре підсвічений задній номерний знак «мерседеса».

Тоді добув із кишені складаний ножичок з керамічним біло-червоним прапорцем Швейцарії, висунув коротке сталеве лезо і видряпав на цегляній стінці мосту, що служила опорою для ліхтаря на високій металевій трубі, номер машини модного блондина. «Пам'ять, — нагадав собі, — не менш примхлива, ніж її величність Доля. Краще підстрахуватися».

Боб виразно розумів, до трепету в тілі відчував, як у ньому оживають, пробуджуються давні інстинкти. А чого дивуватися? Хіба могло бути інакше?

Адже колись, у далекому минулому житті, він служив офіцером поліції в Сан-Франциско.

Наручний годинник показував чверть на одинадцять.

2

У понеділок Боб подався до залізничного вокзалу, так би мовити, на свою щоденну роботу. Сумлінно провів «на службі» чотири з лишком години, вижебрав жменю монет і кілька зім'ятих купюр, яких мало б вистачити на кілька куклів пива та скромну закуску.

У пабі «Не гальмує!» було, як завжди, людно й гамірно. Боб привітно кивнув бармену, примостився біля стійки і замовив кухню світлого пива. Він розраховував погортати свіжий номер місцевої газети «Морнінг стар», яка майже щодня подавала актуальну кримінальну хроніку.

Міркував просто: якщо підозра щодо білявого молодика має підстави, газета опублікує репортаж про злочин, учинений з використанням вогнепальної зброї. І сподівався: нехай не прямо, а завдяки тим чи іншим дрібницям, деталям із повідомлень поліції чи матеріалів журналістського розслідування вдасться знайти зв'язок із вечірнім випадком.

Цього разу «Морнінг стар» не подавала нічого, що можна було б приточити до минулої пригоди. «Невже я помилився? — розчаровано думав Боб. — Невже?» Але наступного дня, у вівторок, прийшовши до пабу, прогорнув сторінки газети і зауважив крикливий заголовок, набраний великим шрифтом: «Постріл у скроню: жахлива смерть молодої акторки».

У статті за підписом репортера Джона Кейна йшлося про вбивство актриси театру «Олімп» Аліси Белл. В інтерв'ю газеті інспектор поліції Ендрю Мур розповів: «Убивство було скоєно в неділю, ймовірно, близько десятої години вечора.

Тіло жертви виявила її подруга в понеділок, адже міс Белл не прийшла до театру і не відповідала на дзвінки».

На запитання газетяра: «Чи знайдено знаряддя вбивства?» інспектор Мур відповів: «Ні, поки що не знайдено». Репортер: «З якої зброї стріляли?» Інспектор: «Із пістолета “Беретта М9”». Репортер: «Чи виявили відбитки пальців убивці?» Інспектор: «Не все відразу. Обстежуємо місце злочину». Репортер: «А якісь інші сліди вбивці?» Інспектор: «Шукаємо».

Зі статті було зрозуміло, що поліція не досягла значних успіхів у розслідуванні вбивства, а лише поволі просувалася в рутинній праці. Проте для Боба такий скупий газетний матеріал був надзвичайно цінним, бо давав поштовх для роздумів і визначав хоч би якісь напрямки пошуку. Звичайно, якби він наважився запхати свого носа в цю непевну справу.

По-перше, убивство було скоєно з використанням пістолета, тож, можливо, увечері в неділю білявий молодик справді позбувся знаряддя злочину. По-друге, стало відомо, що жертва замаху — актриса Аліса Белл. А це визначало наступні об'єкти вивчення — театр «Олімп» і коло зв'язків загиблої. Звісно, негусто. Але бодай щось.

3

Середа видалась аж надто гарячою, спекотною. Сонце пекло завзято й безжально. Після чотирьох годин жебрання на автобусному вокзалі Боб попрямував на Мейн-стріт до театру «Олімп», де вже більш як пів року працював сторожем його приятель Гаррі.

Торік Боб і Гаррі жебрали поруч у центральному парку, але, як не дивно, попри конкуренцію, не стали ворогами. Буває і таке! Навпаки, відтоді вони тісно зійшлися, заприятелювали, іноді зустрічаючись за кухлем пива або чаркою бренді.

Гаррі сидів у тісній комірчині на першому поверсі театру, слухаючи старенький радіоприймач і ліниво пожовуючи незапалену цигарку. Йому було майже п'ятдесят, він

мав кругле червоне обличчя, тоненькі щілинки очей і великий пивний живіт, який жартома називав «балконом».

— Привіт, друже, — бадьоро мовив Боб, неквапно переступивши поріг комірчини.

— Салют, хлопче, — буркнув Гаррі, ледь помітно усміхнувшись лише очима.

— На вулиці пекло — гаряче, душно, нема чим дихнути. А в тебе краса — свіжо та прохолодно.

— Не скавучи марно. Якого дідька приперся? Напевно, застій у бізнесі? Прийшов просити зелених?

— Е, ні. Не вгадав, чоловіче, — засміявся Боб, осідлавши скрипучий облуплений стілець.

— Тоді чого ж? Невже розжився на грошенята? І вирішив поділитися з ближнім?

— Де там. Сам знаєш: гроші нас не люблять. Я хотів помилуватися тобою.

— Так я й повірив.

— Хотів запитати, чи тебе уже взяли в трупу? Грати короля Ліра. Чи Дон Кіхота? Чи ще якогось невдачу?

— Ні, хлопче. Дай мені спокій! З мене своїх клопотів досить.

Боб дістав із кишені піджака плоску пляшечку бренді, а Гаррі добув із шухляди канцелярського стола дві скляні чарки. Приятелі залпом випили кілька порцій цілющого напою, після чого Боб відкашлявся й перейшов до головного.

— Я прочитав у газеті про смерть молоді артистки. І зацікавився.

— Так-так, сумна історія. Хороша була дівчина. Мені її шкода.

— Поліцаї дуже трусили?

— Нишпорили, винюхували. Як завжди.

— Тебе допитували?

— Я б сказав — для галочки. Кому потрібен сторож? Їх цікавили наші «вершки» — режисери, актори, музиканти... А тобі воно нащо?

— Просто цікаво. Бодай щось нове у житті.

— Зрозумів... Знаєш, хлопче, я фараонам нічого не сказав. Мені зайвих проблем не треба. Але тобі скажу, бо довіряю.

— Слухаю, друже.

Після короткої паузи Гаррі мовив:

— Яюсь Аліса, привітавшись зі мною, сказала, що її дідусь працював сторожем, а я чимось подібний на нього. І що вона мене поважає.

— Значить, заслужив.

— Тиждень тому вона розповіла... — Гаррі стишив голос. — Розповіла мені, що скоро вийде заміж. Її обранець хоче розлучитися з дружиною. Цей молодик — багатий, співвласник банку. Січеш?

— Ну й ну!

— Отакої.

— А тепер, друже, послухай мене.

4

Це була нова зачіпка. Тож наступного дня Боб вирушив на пошуки загадкового банкіра й машини марки «мерседес» сріблястого кольору, номер якої у неділю видряпав на стінці мосту, а вчора переписав у пожмаканий вузький блокнот.

«Але чи є зв'язок між ними? — питав себе. — Якщо тобі й поталанить, якщо знайдеш сріблястий “мерс”, якщо навіть зустрінешся з банкіром, — що скажеш йому? В тебе жодного надійного факту. Жодного твердого доказу. Лише туманні здогадки. Тільки мильні бульбашки».

Проте досвід підказував йому, що рішучість й упертість долали, здавалося б, нездоланні перешкоди, що інколи вихід відкривався у начебто цілковитій безвиході, що завжди залишався хоч найменший шанс, жила надія... Одне слово, порожні, безпредметні теревені.

«І все ж — варто ризикнути, спробувати. Іншого виходу нема. Треба його спантеличити, заскочити зненацька, взяти на понт! Чого на світі не буває. Може, вхопить гачок?»

Заковтне наживку? Як у народі кажуть: під лежачий камінь... І тому подібне».

Втішало лишень те, що ці дивні пошуки, майже наосліп, доводилося робити в невеликому місті. «Почни з автомобільних стоянок біля банків, — сказав собі Боб. — Матимеш дві зачіпки разом. Ти ж не в Сан-Франциско, не у Лос-Анджелесі. Масштаб посильний!»

Розпочав із банків у центральній частині міста, проте потрібної машини не знайшов. Потупцював коло них кілька годин з надією, що банкір таки під'їде, але марно. І лише у п'ятницю, рано-вранці угледів сріблястий «мерседес», що красувався біля будівлі банку на Парк-стріт, на східній околиці міста.

Швейцар спочатку ламався, впирався, але коли отримав кілька зелених купюр, без заминки назвав ім'я власника машини. За його словами, містер Паттон був одним зі співвласників банку і завжди чемно, приязно вітався з усіма працівниками, без різниці, не минаючи жодного, навіть найменшого, найскромнішого.

— Золотий чоловік, — відказав Боб із легкою іронією, яку його візаві, очевидно, не вловив. — Лець не святий.

— Така-от добра вдача! Ага, велика рідкість! — запаль-но продовжував панегірик балакучий швейцар.

Після опівдня з банку вийшов високий молодик у доро-гому сірому костюмі, бездоганній голубій сорочці й модній темно-синій краватці. Біляве волосся було охайно підстри-жене, очі випромінювали спокій і безтурботність, а вся його постава, манера триматися свідчили про неабияку само-впевненість, самовдоволеність.

Красунчик-банкір швидким кроком підступив до срібля-стого «мерседеса», а тоді здивовано скинув догори брови і втупився холодним поглядом в обідранця, який нахабно тупцював біля його машини. Молодик невдоволено скривив-ся і процідив крізь зуби:

— Чого тобі?

— Поговорити з вами, — відповів Боб.

— Нема про що говорити. Іди звідси, доки я не викликав поліції.

— Я хотів запитати вас про...

— Відійди від мене! Зараз же!

— Я веду мову про Алісу Белл. Ви ж знали її?

Молодик ураз обм'якнув. Змінився в обличчі. Здоровий рум'янець зійшов. На чолі зблиснули краплини поту. Чоловік злякано зіщулився, розгублено зиркнув довкола, гарячково шукаючи правильне рішення.

— Я не можу взяти тебе в машину біля банку, — мовив після короткої паузи. — Повно цікавих очей. Ти ж розумієш? Чекатиму на сусідній вулиці, біля кафе «Магнолія». Йди туди.

«Мерседес» тихо рушив з місця, залишив стоянку і виїхав на широку, запруджену машинами дорогу.

Боб удоволено хмикнув і неквапно посунув до сусідньої вулиці. А де ж та «Магнолія»? Де?

5

Боб підсів у сріблястий «мерседес» неподалік кафе. Вуличка була бічна, спокійна.

— То що ти плів про якусь Алісу? — пробурчав молодик.

— Я запитував, чи ви знали Алісу Белл?

— З чого ти взяв, що я її знав? Хто така?

— Актриса театру «Олімп». Молода, гарна.

— Це не та, про яку писали газети? Яку вбили?

— Саме так.

— Ні, я її не знав. Ніколи й не бачив.

— А якщо я вкажу свідка, який підтвердить, що ви обіцяли взяти з Алісою шлюб...

— Це наклеп! Нісенітниця!

— А якщо хтось заприсягнеться, що бачив вас у недільний вечір на мосту, коли ви жбурляли у річку...

— Це повна дурня!

— А якщо вся ця «повна дурня» дійде до вух вашої дружини, до редакції газети «Морнінг стар» чи до інспектора поліції Мура? Що ви скажете тоді?

— Скажу те саме.

— Але ж газетярі й поліція копатимуть глибоко. Ризик великий. Хто знає, що вони накопають.

Боб бачив, як молодик стрімко закипав, як кров бухкала йому в голову, як того охоплювала несамовита лють.

— Скільки ти хочеш? — нарешті просичав білявий. — Кажи! Я не маю до тієї Аліси жодного стосунку, але будь-який галас, навіть найменша підозра... Сотні баксів досить?

Боб скоса дивився на банкіра, насмішкувато зіщуливши очі. Мовчання було виразнішим за слова.

— Двісті? Триста? П'ятсот? — завзято торгувався банкір, немов бідна перекупка на базарі.

Боб злегка кивнув головою:

— Гаразд, давайте.

Молодик дістав із кишені піджака гаманець із крокодиллячої шкіри, що коштував, напевно, більше, ніж запропоноване відкупне.

Боб узяв п'ять хрустких купюр по сто доларів кожна і недбало запхав у задню кишеню джинсів.

— Але це лише завдаток.

— Що-о?! — обурено випалив молодик.

— Завдаток, містере Паттон. Я вимагаю десять тисяч доларів.

— Як так? Це справжній шантаж! Кримінальна справа! Десять тисяч... Ти з глузду з'їхав! Це неможливо!

— Так, десять кусків. За мінусом п'яти сотень. Причому вже сьогодні. У крайньому випадку — завтра. Інакше — нарікайте на себе.

— Де я візьму такі гроші? — молодик затрясся в істериці. — Ще й так скоро. Ти маєш клепку в голові?

— Як хочете, містере Паттон. Лише нагадаю: я почну з вашої дружини, потім зателефоную репортеріві Кейну, а насамкінець — інспекторові Муру.

— Годі! Чуєш мене? — прокричав молодик, ледве стримуючись, щоб не кинутися з кулаками на супротивника. — Годі!.. Я згоден.

— Мені прийти до вашого офісу? — в'їдливо буркнув Боб. — Чи, може, до вас додому? Як вам зручніше, сер?

— Приходь до того мосту, про який ти торочив. Знайдеш, не заблукаєш?

— Коли?

— Сьогодні опівночі.

— Гаразд.

Тільки-но сріблястий «мерседес» зникнув за поворотом, Боб запхав руку в кишеню піджака.

Там лежав новенький диктофон фірми «Соні». Гаррі позичив його в театрі за пляшку бренді.

Диктофон не підвів.

6

За десять хвилин до опівночі Боб стояв на призначеному місці. Легка прохолода бадьорила тіло. Вуличні ліхтарі кидали на міст розсіяне проміння.

Він думав про те, що сталося тут минулої неділі, як дрібний випадок, безглуздий епізод зрушив його застигле, безлике життя.

І про те, скільки подій умістилося в цей короткий тиждень, сплелось в тугий клубок, спресувалося в неймовірну пригоду...

Німотну тишу ночі раптом перервав глухий звук двигуна, що наростав, наближався, мимоволі навіваючи гидку тривогу.

На міст влетів непримітний «форд» якогось брудного темного кольору, різко загальмував. Містер Паттон визирнув із салону, махнув рукою Бобу і стиха скомандував: «Сідай-но в машину!»

— Ти ще не отямився, не передумав? — скривив губи молодик.

— Ви про що? — здивувався Боб.

— Про спробу шантажу. Вимагання грошей.

— Ні, не передумав.

— Ти залякував мене, паскудо, погрожував мені. А ти думав, обідранцю, чим може обернутися ця авантюра для тебе?

— Не розумію, сер, до чого ви ведете. Я гарантую збереження таємниці, а ви оплачуєте мою послугу. Звичайний бізнес. Нічого більше.

— Виявляється, ти романтик. Чи фантазер. Чи просто дурень. Бо так поважний бізнес не роблять.

— А як роблять?

— Ось так, падло! — просичав молодик, вихопивши з кишені піджака пістолет. — Тільки так!

Це був «бульдог» — револьвер «кольт» із коротким стволом тридцять восьмого калібру.

Паттон націлив зброю на Боба та хижо посміхнувся:

— Я не можу руйнувати свою сім'ю, щоб догодити гарненькій акторці. І не губитиму успішну кар'єру, дозволяючи бродязі шантажувати мене.

— Простіше убити? І кінці у воду?

— Ага. Під міст.

— А як же диктофон? — спитав Боб.

— Який диктофон? — злякано випалив молодик.

— Новий. Фірми «Соні». На який я записав нашу попередню розмову. Хочете послухати? — Боб занурив руку в кишеню й увімкнув диктофон.

— Ах ти ж, негіднику! — гаркнув молодик. — Я тебе...

— Зачекайте! Це ще не все!

— Ти про що? — ледве видавив із себе молодик.

— Про мікрофон, який до моєї сорочки прикріпив містер Мур, інспектор поліції. Хочете глянути?

— Я тебе пришию!

— Краще подбайте про себе. Убивство Аліси Белл ще треба довести в суді, а вбивство обірванця на очах поліції...

З обох боків мосту спалахнули потужні прожектори. Під завивання сирен на міст влетіли чорно-білі поліцейські машини. Інспектор Мур надривно прокричав у мегафон: «Паттоне, ви оточені! Не робіть дурниць! Кидайте зброю і виходьте з піднятими руками! Негайно!»

7

Боб і Гаррі сиділи в тісній комірчині на першому поверсі театру «Олімп». Боб з подякою повернув приятелю диктофон, що допоміг йому виплутатися з халепи, у яку так несподівано вскочив.

Він розповів про пошуки банкіра і зустріч з ним, про п'ятсот зелених та вимогу викупу — десять кусків. «Після того я відразу попер до поліції, — продовжив Боб, — і повідомив інспекторові про все, що на той час знав».

— Кляті фараони! — невдоволено проказав Гаррі.

— Я віддав інспекторові запис, зроблений на диктофоні.

— А як же п'ятсот баксів? — розчаровано буркнув Гаррі.

— Не бійся, друже, все о'кей! Цю частину запису я стер, бо інакше гроші довелось б віддати поліції. П'ятсот доларів для держави — ніщо, а для нас з тобою — добрий приробіток.

Боб дістав із задньої кишені джинсів п'ять купюр по сто доларів кожна і вдоволено запропонував:

— Поділимо порівну, га? — І простягнув Гаррі три сотні.

Сторож видобув із кишені решту, повернув гостю і з кислою гримасою прорік:

— Могло би бути краще. Десять кусків!.. Ти дав маху!

Приятелі дружно зареготали і взялися за чарки, наповнені черговою порцією бренді.

— Знаєш, Гаррі, до мене звернувся газетяр. Його звати Джон Кейн. Він веде кримінальну сторінку в «Морнінг стар».

— Чого хотів?

— Аби я дав йому інтерв'ю, так би мовити, ексклюзив. Репортер обіцяв щедро заплатити.

— І наскільки щедро?

— П'ятсот доларів.

— Наче нормально.

— По-моєму — теж. Якщо справа вигорить, щось викрою й тобі.

Після ще кількох чарок бренді Гаррі почухав потилицю і запах до рота незапалену цигарку.

— А ти, хлопче, справжній герой. Я ніколи б не наважився встрявати у таку справу, ризикувати головою. О, ні!

— Коли я всівся у його машину, — крутнув головою Боб, — коли побачив перед собою револьвер... Паскудні відчуття! Якби прожектори на мосту ввімкнули на хвилину-другу пізніше, — певно, налив би повні штани. А ти кажеш — «герой»...

Зміст

<i>Історія перша. Давні інстинкти</i>	3
<i>Історія друга. Чий «кадилак»?</i>	15
<i>Історія третя. Хибний вибір</i>	26
<i>Історія четверта. Незнайомець</i>	37
<i>Історія п'ята. Біла Кішка</i>	42
<i>Історія шоста. Банальна пригода</i>	57
<i>Історія сьома. Мій шалений вихідний</i>	66
<i>Історія восьма. Перстень із рубіном</i>	72
<i>Історія дев'ята. Май терпіння</i>	81
<i>Історія десята. «Лисяча нора»</i>	89
<i>Історія одинадцята. Сенс життя</i>	96
<i>Історія дванадцята. Весела нічка</i>	103

УДК 82-312.4

К 66

Корда Марк

К 66 Брудні гроші : кримінальні історії : збірка оповідань / Марк Корда. — Тернопіль : Видавництво Богдан, 2026. — 112 с.

ISBN 978-966-10-9364-4

Це збірка кримінальних історій — гострих, захопливих, динамічних, часом іронічних і курйозних, що тримають читача в постійній, неослабній напрузі.

Події розгортаються у Сполучених Штатах Америки в другій половині минулого століття.

Оповідання написані в жанрах класичного та іронічного детективу.

УДК 82-312.4

© Корда Марк, 2025

© Лілія Забужко, обкладинка, 2025

© Видавництво Богдан, виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2026

ISBN 978-966-10-9364-4